

Проблеми державному суверенітету створює й перехід до інформаційного суспільства, бо комп'ютерні технології та Інтернет утворюють віртуальний світ, не підвладний суверенній державі, сприяють "розмиванню" державних кордонів. Слід також згадати про культурну стандартизацію та уніфікацію побуту людей на основі ЗМІ, комп'ютерних технологій та Інтернет-ресурсів, що формують однотипного споживача та "громадянина світу".

Нарешті, виник такий феномен, як "глобальне правління". Він означає появу спеціалізованих міжнародних організацій, таких, як Ліга Націй, ООН, Рада Європи та ін. Сучасні глобалізаційні процеси стимулюють як добровільну, так і вимушену передачу влади: по вертикалі – наднаціональним інститутам і регіональним урядам, по горизонталі – ринковим силам. Відбувається уніфікація й стандартизація політичних, державно-правових систем. Усі ці процеси безпосередньо зачіпають державний суверенітет кожної держави.

З огляду на сказане стає зрозумілим, чому проблема державного суверенітету сьогодні широко обговорюється. З одного боку, є прихильники думки про відмирання держави в умовах глобалізації, а з другого – прихильники думки, що насправді, в умовах глобалізації, вплив суверенних держав на історичний прогрес людства буде лише зростати.

Висновки. Ефективне вирішення глобальних проблем є можливим лише за умови усунення соціальних та етнонаціональних антагонізмів, гармонізації взаємодії між суспільством і природою, переходу суспільства на коеволюційний шлях розвитку, який забезпечує те, що еволюція елементів системи не призводить до її руйнації.

Література:

1. *Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми* / за ред. Ю.П. Битяка, І.В. Яковюка. – Х. : Право, 2010. – 272 с.
2. *Лукашевич В.М. Глобалістика : навч. посіб.* / В.М. Лукашевич. – Л. : Новий Світ-2000, 2005. – 438 с.
3. *Воронкова В.Г. Філософія : навч. посіб.* / В.Г. Воронкова. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 464 с.
4. *Порівняльна політика. Основи політичної системи сучасного світу* / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 676 с.
5. *Юськів Б.М. Глобалізація і трудова міграція в Європі* / Б.М. Юськів. – Рівне, 2009. – 479 с.
6. *Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : навч. посіб./ Рижак Людмила .* – Л. : ЛНУ ім. Ів.Франка, 2009. – 640 с.
7. *Ялі М. Глобальна криза ідентичності та її вплив на формування нового світового порядку* / М. Ялі // *Дослідження світової політики : зб. наук. пр. / Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України.* – 2008. – Вип. 45. – С. 66–74.
8. *Костицький В.В. Глобалізація і нова роль держави: про юридичне закріплення економічного патріотизму як принципу права принципу державного управління* / В.В. Костицький. – К., 2010. – 217 с.
9. *Сакс Джеффри Д. Противоречия глобализации* / Джеффри Д. Сакс // *Независимая газета.* – 2000. – № 4. с. 6–8.

УДК 342.922: 347.132.144

С.С.Василів,
асистент,

*Інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

ДО ПОНЯТТЯ ПІДВІДОМЧОСТІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

У статті автором досліджуються теоретичні засади розмежування понять компетенція, юрисдикція, підвідомчість в адміністративному праві та підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Автором визначено поняття підвідомчості справ про адміністративні правопорушення та окреслено теоретичні засади визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: адміністративна підвідомчість, підвідомчість справ про адміністративні правопорушення, компетенція, юрисдикція справ про адміністративні правопорушення.

В статті автором досліджуються теоретичні основи розмежування понять компетенція, юрисдикція, підвідомчість в адміністративному праві та підвідомчість справ об адміністративних правопорушеннях. Автором визначено поняття підвідомчості справ об адміністративних правопорушеннях та наведено теоретичні основи визначення підвідомчості справ об адміністративних правопорушеннях.

Ключові слова: адміністративна підвідомчість, підвідомчість справ об адміністративних правопорушеннях, компетенція, юрисдикція справ об адміністративних правопорушеннях.

In this article the author examines theoretical foundations distinction between competence, jurisdiction, territorial jurisdiction in administrative law and the subordination of cases of administrative violations. The author defines the concept of jurisdiction of cases of administrative violations and outlines the theoretical bases of determining jurisdiction of cases concerning administrative offenses.

Keywords: administrative jurisdiction, the subordination of the cases on administrative violation, competence, jurisdiction of cases concerning administrative offenses.

Постановка проблеми. Конституція України проголосила Україну демократичною державою, вищою цінністю якої є людина, її права та свободи. Тому держава повинна створити механізм реагування на адміністративні правопорушення, який би гарантував оперативне застосування заходів адміністративного впливу до винних осіб і одночасно виключав будь-які прояви беззаконня і свавілля щодо громадян. Серед заходів адміністративного впливу, які застосовуються до правопорушників, особливе місце займає адміністративна відповідальність, оскільки саме вона виражає негативну державну оцінку здійсненого діяння. Тому важливе значення має проблема удосконалення діяльності суб'єктів адміністративної юрисдикції, а саме органів і осіб відповідних посадових категорій, правомочних розглядати і вирішувати справи про адміністративні правопорушення [1; с.186-187]. Зазначену проблему, однак, неможливо вирішити без аналізу теоретичних і практичних проблем, що стосуються визначення правового статусу суб'єктів, що здійснюють розгляд справ про адміністративні правопорушення, а це безперечно дало б змогу науково обґрунтувати можливі шляхи удосконалення нормативної основи діяльності в інтересах забезпечення законності і правопорядку, окреслити конкретні напрями удосконалення законодавства України про адміністративні правопорушення. Вище викладене зумовлює актуальність досліджуваної тематики та необхідність теоретичного дослідження питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз низки наукових праць вчених, зокрема, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, О.В. Кузьменко, А.Т. Комзюка, О.П. Шергіна, О.Я. Якимова та ін., які розглядали ті або інші питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення, дає змогу дослідити поняття підвідомчості та зокрема підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Мета статті – на основі аналізу наукових праць, чинного законодавства про адміністративні правопорушення розмежувати поняття компетенції, юрисдикції, підвідомчості справ про адміністративні правопорушення та визначити поняття підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Виклад основного матеріалу. У провадженні у справах про адміністративні правопорушення бере участь велика кількість різних органів, їх представників, які наділені владними повноваженнями і вправі вчиняти дії, що спрямовані на розгляд та вирішення справ. Така ситуація зумовлена різноманітністю та особливостями численних напрямків адміністративної діяльності і відносин, що у них виникають. Безперечно, що потреба кваліфікованого розгляду та вирішення справ про адміністративні правопорушення, зумовлює необхідність володіння спеціальними знаннями, компетентність у окремій сфері, напрямку. Окрім того, множинність суб'єктів владних повноважень створює умови для оперативного й ощадливого провадження, оскільки найчастіше його ведуть органи, посадові особи, що систематично здійснюють нагляд за дотриманням відповідних правил. Для наукової організації досліджуваної юрисдикційної діяльності має велике значення чітке визначення того, який суб'єкт влади якими справами відає, хто які справи оформляє, розглядає, вирішує. Правильне вирішення питань підвідомчості — необхідна умова кваліфікованого, оперативного розгляду справ про адміністративні правопорушення. [2; 25]

В науковій літературі використовуються різноманітні визначення підвідомчості, узагальнивши їх, можна дійти висновку, що підвідомчість - це коло питань, розгляд і вирішення яких віднесені до повноважень тих чи інших органів державної влади, органів управління підприємством, організацією, установою. Правове значення інституту підвідомчості полягає у тому, що вона дає змогу розмежувати повноваження великої кількості суб'єктів права, а стосовно органів державної та публічної влади вона виступає гарантією дотримання принципу законності у їх діяльності. Так, ч. 2 ст. 19 Конституції України закріплює положення, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. В юридичній практиці ці положення Конституції втілюються перш за все у діяльності судів (у тому числі і Конституційного Суду України), органів виконавчої влади, прокуратури, Служби безпеки України. Тобто, підвідомчість визначається законодавчими актами — кодексами України та багатьма законами України (зокрема, «Про судоустрій та

статус суддів», «Про Конституційний Суд України», «Про міліцію», «Про Службу безпеки України», «Про прокуратуру» та ін.).

В науці адміністративного права підвідомчість найчастіше визначають як частину (елемент) компетенції, а іноді і як тотожні поняття. Проте, компетенція значно ширше поняття, яке полягає у сукупності предметів відання, повноважень, завдань, прав та обов'язків органів чи посадових осіб, що регламентовані певним законодавством.

Поруч з поняттям підвідомчості у науковій літературі вживається термін «юрисдикція», при цьому автори часто застосовують їх як синоніми. [3; 234-237] Проаналізувавши положення ряду наукових юридичних словників, можна дійти висновку, що ці поняття не є цілковито синонімічними. Так, поняття юрисдикції можна розглядати у кількох аспектах: по-перше, це встановлена законодавством сукупність повноважень певних державних органів вирішувати правові спори та справи про правопорушення, оцінюючи дії особи або іншого суб'єкта правовідносин з позиції правомірності чи неправомірності діяння, а як наслідок застосовувати відповідні санкції до правопорушників; по-друге, це територія, яка перебуває у підвідомчості певного органу влади; по-третє, це здійснення правосуддя та іншої діяльності державними органами, пов'язаної з розглядом та вирішенням спорів, справ про правопорушення та застосуванням санкцій.

У той сам час підвідомчість – це визначений, регульований правом зв'язок двох сторін правовідносини: тієї, котра відає, вирішує, і тієї, котра підвідомча, залежна. Д.М. Бахрах зазначає, що для владних суб'єктів підвідомчість – це компонента їхньої компетенції, що пов'язує їх повноваження з визначеними об'єктами владного впливу, визначає їх предметні, територіальні межі. А для іншої сторони владних правовідносин підвідомчість означає її правову залежність від того, хто відає справами. [4; 567-568]

А.Т. Комзюк, висвітлюючи питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення, зазначає, що визначення підвідомчості - це розмежування компетенції між органами (посадовими особами). Кожен орган або посадова особа має право розглядати і вирішувати тільки ті питання, які належать до її відання. І тому, коли кажуть, що справа підвідомча якомусь органу, то мають на увазі, що саме цей орган займається цією справою, що його уповноважено вирішувати такі справи. Встановлення підвідомчості справ – спосіб визначення компетенції, в яку входять також і повноваження. А повноваження, на думку А. Т. Комзюка, в свою чергу визначають, що може зробити, які заходи може застосовувати орган (посадова особа), в той час як підвідомчість окреслює межі повноважень за територією та за об'ємом справ, які вирішуються. [7; 121-122]

В теорії таких галузевих наук як цивільний процес поняття юрисдикції окремі науковці розглядають як синонім підвідомчості, а саме - як певну властивість конкретних правовідносин у разі виникнення спору підпадати під відання (входить до юрисдикції) того чи іншого органу, або ж її визначають як коло справ, вирішення яких віднесено законом до компетенції певного державного або громадського органу. [8; 43-44]

Ряд науковців взагалі не застосовують поняття підвідомчості, підміняючи його поняттям компетенції або ж словосполученням «уповноважений розглядати», тощо. [9; 231-234] Таке неоднозначне застосування термінів, понять свідчить, на жаль, про суперечливість понятійного апарату у галузі адміністративного права.

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення визначена главою 17 КпАП України. Відповідно до ст. 217 КпАП України, посадові особи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, можуть накладати адміністративні стягнення в межах наданих їм повноважень і лише під час виконання ними службових обов'язків. У ст. 213 КпАП України визначений перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, проте він не є вичерпним і може доповнюватися вказівками інших нормативно-правових актів, про що свідчить й історія розвитку адміністративного права. Така ситуація звісно не свідчить про детальну регламентацію даного явища, а тому знову виникає потреба повнішої уніфікації норм, що регулюють питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення. [5, 11-12]

Відповідно до розділу 3 КпАП України, справи про адміністративні правопорушення розглядаються широким колом державних органів.

В даному випадку підвідомчість виступає правовим засобом розмежування компетенції між окремими органами (посадовими особами) при розгляді та вирішенні адміністративних справ, а чітка її регламентація дає можливість уникати тотожності функцій по розгляду та вирішенню справ про адміністративні правопорушення. у діяльності цих органів (посадових осіб).

Висновки. В процесі дослідження нами проаналізовано поняття юрисдикції та підвідомчості справ про адміністративні правопорушення. Безперечно є потреба в усуненні протиріч у застосуванні окремих понять, що характеризують розмежування компетенції органів та посадових осіб по розгляду та вирішенню справ про адміністративні правопорушення.

Література:

1. Шергин А. П. Административная юрисдикция / Шергин А. П. – М., 1979. – 240 с.
2. Адміністративна відповідальність в Україні: навчальний посібник / [Комзюк А.Т., Гуменюк В.А., Джагунов Г.В., Комзюк Л.Т., Лисач Ю.Г., Салманова О.Ю., Синьов О.В., М.М. Тищенко М.М.]; за заг. ред. А.Т.Комзюка. 2-е вид., перероб. і доп. – Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. – 99 с.
3. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред.. О.В. Кузьменко.- К.: Атіка, 2008.- 416с.
4. Бахрах Д.Н. Административное право России. Учебник для вузов./ Бахрах Д.Н. – М.: НОРМА, 2002.- 768с.

5. Анохіна Л.С. Суб'єкти адміністративної юрисдикції в Україні: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Л.С. Анохіна – Харків, 2001.- 21с.
6. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст.141.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / [Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін.]; - К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 781с.
8. Цивільний процес: Навчальний посібник / За ред. Ю.В. Білоусова. - К.: Прецедент, 2006.- 294с.
9. Адміністративне право: Підручник / За аг. Ред.. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй.- Харків: Право, 2010.- 624с.

УДК 342.95

*В.А. Бондаренко,
здобувач,*

Львівський державний університет внутрішніх справ

ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ НОРМ

У статті розглядаються критерії класифікації видів адміністративно-правових норм з урахуванням нової практики та наукових досягнень. Вони дають змогу відобразити суть адміністративно-правового регулювання та вибрати необхідні для цього засоби.

Ключові слова: адміністративно-правова норма, структура, засоби, критерії класифікації норми, правове регулювання, державне управління.

В статье рассматриваются критерии классификации видов административно-правовых норм с учетом новой практики и научных достижений. Они дают возможность отобразить суть административно-правовой регуляции и выбрать необходимые для этого средства.

Ключевые слова: административно-правовая норма, структура, средства, критерии классификации нормы, правовая регуляция, государственное управление.

The classification criteria of types of administrative-legal norms are investigated taking into consideration new practice and scientific achievements. It gives the opportunity to reflect the essence of administrative-legal regulation and choose necessary means.

Key words: administrative-legal norm, structure, means, classification criteria of norms, legal regulation, public administration.

Постановка проблеми. Правове регулювання адміністративно-правових суспільних відносин полягає у їх упорядкуванні, шляхом визначення юридичного статусу суб'єктів таких відносин, яке здійснюється через встановлення, зміни чи скасування прав і обов'язків останніх. При цьому згадані права та обов'язки визначаються нормами адміністративного права та втілюються у життя (реалізуються, виконуються) через правозастосовні акти органів державної влади. Інколи стверджується, що власне «правове регулювання полягає перш за все в установленні за допомогою правових норм юридичних прав і обов'язків учасників суспільних відносин» і саме «у цьому – специфіка впливу права на суспільне життя» [1, с. 26].

У такому ракурсі очевидна та ключова роль, яку відіграють норми адміністративного права у процесі правового регулювання. Будучи основою всієї системи права, її норма виступала як предмет наукових досліджень впродовж існування юридичної науки як такої. За цей час сформовані різні підходи, концепції і, навіть, школи щодо розуміння права та його норм (соціологічна, історична, статистична, нормативістська тощо), у рамках яких були досліджені різні аспекти і прояви поняття норми права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою вивчення видів адміністративно-правових норм стали публікації провідних науковців В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, А.С. Васильєва, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, Н.Р. Нижник, О.І. Остапенка, О.В. Петришина, А.О. Селіванова, В.С. Стефанюка, Ю.С. Шемшученка та інших учених. **Метою статті** є вивчення видів адміністративно-правових норм.

Вклад основних положень. В умовах колосальних перетворень української дійсності важливо осмислити традиційну і нову роль норм адміністративного права як досконалої інструментарію регулювання сучасних суспільних відносин.

Сучасні суспільні процеси вимагають стабільного і динамічного правового регулювання, результативність якого залежить від багатьох об'єктивних факторів і, в першу чергу, від якості самих правових